

Investigating the Structure of Compound Verbs in the Speech of 5- to 7-Year-Old Healthy Persian-Speaking Children

Parisa Bakhshandeh^{*}, Reza Nilipour^{**}

Zahra Sadat Ghoreyshi^{***}, Arsalan Golfam^{****}, Shahram Modarres Khiabani^{*****}

Abstract

Narrative discourse is one of the main characteristics and capabilities of verbal communication in various aspects of human's social life. Narration, as the spoken or written description or report of related events, is a multidimensional skill indicating the level of linguistic as well as cognitive knowledge. In the present study, with the aim of examining compound verbs in the speech of 5- to 7-year-old healthy Persian-speaking children, 889 compound verbs from 107 samples of spontaneous speech were analyzed based on Dabir-Moghaddam's approach (1997). Out of these, 52 speech samples were produced by boys and 55 speech samples were produced by girls. Also, 48 speech samples were produced by children aged 5 to 6 years, and 59

---

* PhD Student of General Linguistics, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran, p.b.bakhshandeh@gmail.com

** Professor of Speech Therapy, Department of Speech Therapy, Faculty of Rehabilitation Sciences, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran (Corresponding Author), nilipour@yahoo.com

*** Assistant Professor of Speech Therapy, Department of Speech Therapy, Faculty of Rehabilitation Sciences, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran, zahraqoreishi@yahoo.com

**** Associate Professor, Department of Linguistics, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran, golfamar@yahoo.com

***** Assistant Professor, Department of English Translation, Islamic Azad University, Karaj Branch, Karaj, Iran, shmodarress@yahoo.com

Date received: 31/05/2021, Date of acceptance: 18/09/2021

Copyright © 2010, IHCS (Institute for Humanities and Cultural Studies). This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

speech samples were produced by children aged 6 to 7 years. The entire speech productions included 17,427 words. The results showed that the frequency of “compositional compound verbs” is higher than that of “incorporating compound verbs” in the speech of 5- to 7-year-old children. Furthermore, with the increase of children’s age, in the age group of 6 years compared to 5 years, the gap between the elements of the compound verbs and the use of transitive compound verbs which have a more complex syntactic structure increases as an indicator of the development of language abilities.

Keywords: Compound verb, Spontaneous speech, Verb structure, Transitivity, Incorporation, Compounding.

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ سال فارسی‌زبان

پریسا بخشنده*

رضا نیلی پور**، زهراسادات قریشی**

ارسلان گلغام***، شهرام مدرس خیابانی****

چکیده

گفتمان روایی یکی از شاخص‌ها و توانایی‌های اصلی ارتباط کلامی در جنبه‌های مختلف زندگی اجتماعی بشر است. روایت، به‌عنوان توصیف یا گزارش گفتاری یا نوشتاری از رویدادهای مرتبط، مهارتی چندبعدی است که می‌تواند سطح دانش زبانی و همچنین شناختی را نشان دهد. در این پژوهش با هدف بررسی فعل مرکب در کودکان ۵ تا ۷ ساله سالم فارسی‌زبان، ۸۸۹ فعل مرکب از ۱۰۷ نمونه گفتار آزاد براساس نظر دبیرمقدم (۱۳۷۶) تحلیل شده است. ۵۲ نمونه گفتار را پسران و ۵۵ نمونه گفتار را دختران تولید کرده‌اند. از سوی دیگر، ۴۸ نمونه گفتار را کودکان ۵ تا ۶ سال و ۵۹ نمونه گفتار را کودکان ۶ تا ۷ سال تولید کرده‌اند. کل گفته‌ها ۱۷۴۲۷ واژه را شامل می‌شود. نتایج پژوهش نشان داد بسامد «افعال مرکب ترکیبی»

---

* دانشجوی دکتری زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران،
p.b.bakhshandeh@gmail.com

** استاد گفتار درمانی، گروه گفتار درمانی، دانشکده علوم توانبخشی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی (نویسنده مسئول)،
milipour@yahoo.com

*** استادیار گفتار درمانی، گروه گفتار درمانی، دانشکده علوم توانبخشی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی،
zahraqoreishi@yahoo.com

**** دانشیار گروه زبان‌شناسی، دانشگاه تربیت مدرس،
golfamar@yahoo.com

***** استادیار گروه مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج،
shmodarress@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۱۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۲۷

نسبت به «افعال مرکب انضمامی» در گروه سنی ۵ تا ۷ سال بیشتر است. همچنین، با بالا رفتن سن در کودکان فاصله بین اجزای فعل مرکب و استفاده از افعال مرکب گذرا که دارای ساختار نحوی پیچیده تری هستند در گروه سنی ۶ سال در مقایسه با ۵ سال به عنوان شاخصی از رشد توانایی های زبانی افزایش می یابد.

کلیدواژه‌ها: فعل مرکب، گفتار آزاد، ساختمان فعل، گذرایی، انضمام، ترکیب.

۱. مقدمه و طرح مسئله

گفتمان روایی یکی از شاخص‌ها و توانایی‌های اصلی ارتباط کلامی در جنبه‌های مختلف زندگی اجتماعی بشر است. روایت، به عنوان توصیف یا گزارش گفتاری یا نوشتاری از رویدادهای مرتبط (Boudreau, 2007; Levinsohn, 2015)، مهارتی چندبعدی است که می‌تواند گستره‌ای از دانش زبانی و همچنین شناختی را نشان دهد (Mäkinen et al., 2014). به همین دلیل، هنگامی که سخنگو روایتی را تولید می‌کند تا اطلاعاتی را به طور منسجم به مخاطب خود منتقل کند، هم مهارت‌های زبانی و هم مهارت‌های شناختی خود را به کار می‌گیرد (Ravid & Tolchinsky, 2002; Petersen, 2011). (Dooley & Levinsohn, 2001) معتقدند گوینده می‌تواند با به کارگیری علائم زبانی در بافت به مخاطب خود کمک کند تا بازنمود ذهنی (Mental representation) و درک درستی در ذهن خود شکل دهد.

کودکان معمولاً از سن دو سالگی در بافت تعاملی با بزرگسالان آشنای خود توانایی قصه‌گویی دارند (Bruner, 1975; Sperry & Sperry, 1999) و در حدود چهار تا پنج سالگی اطلاعات کافی برای فهم داستان خارج از بافت را به دست می‌آورند و از ضمایر مناسب در جایگاه شنونده داستان استفاده می‌کنند (Beliavsky, 2003). در همین سن، کودکان به هنگام قصه‌گویی از یک کتاب مصور فقط تصاویر آن را توصیف می‌کنند و قادر نیستند آن را به صورت یک قصه و یک کل منسجم بیان کنند (Berman & Slobin, 1996). کودکان، بین ۴ تا ۱۰ سالگی، توانایی بیان داستان را به صورت/شکل یک کل منسجم دارند و می‌توانند زمان مناسب، وجه‌نما و آغاز و پایان روشنی را به کار برند (Beliavsky, 2003). رشد گفتمان روایی کودک تا حدودی با یادگیری ابزارهای زبانی برای انتقال جنبه‌های گوناگون داستان مانند کاربرد زمان و مکان مرتبط است (Hickmann, 1995). سایر جنبه‌های رشد شناختی، به ویژه توانایی داشتن چندین دیدگاه و انتخاب مناسب یکی از آن دیدگاه‌ها برای بیان گفتمان روایی نیز بر توانایی روایی کودکان اثرگذار است.

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۵

(Bamberg & Moissinac, 2003). آگاهی از دیدگاهی مناسب برای بیان داستان ارتباط چشم‌گیری با رشد عملکرد ذهن کودک داشته و این امر با توانایی سازماندهی خوب داستان‌گویی ارتباطی تنگاتنگ دارد و به‌نظر می‌رسد هر کودک راهبردهای ویژه خود را به‌کار می‌بندد (Kleinknecht & Beike, 2004).

زبان فارسی برای اینکه مفهومی را در قالب فعل بیان کند عمدتاً دو امکان در اختیار دارد: استفاده از فعل بسیط (مثل خوردن، دیدن، رفتن) و استفاده از فعل مرکب (مانند تماشا کردن، رنج بردن، افسوس خوردن). فعل مرکب از مفاهیمی است که دستوردانان درباره آن اتفاق‌نظر ندارند و در دهه‌های اخیر محل بحث فراوان بوده است (طباطبایی، ۱۳۸۴). تاکنون دستورنویسان و زبان‌شناسان از ابعاد مختلف پژوهش‌های متنوعی روی فعل مرکب انجام داده‌اند که نشان از اهمیت این موضوع در مطالعات زبانی دارد. در این پژوهش قصد داریم تا براساس پیکره گفتمانی کودکان ۵ تا ۷ ساله سالم فارسی‌زبان به پرسش‌های زیر پاسخ دهیم: (۱) با بالا رفتن سن کودکان، مقوله دستوری جزء غیرفعلی فعل مرکب چه تغییراتی نشان می‌دهد؟ (۲) با بالا رفتن سن، نوع فعل مرکب به‌کاررفته در گفتار کودکان چه تغییراتی نشان می‌دهد؟ (۳) فعل مرکب در گفتار کودکان ۵ تا ۷ ساله، به‌صورت یک واحد به‌کار می‌رود یا بین اجزای آن فاصله می‌افتد؟ (۴) چه تفاوتی بین دختران و پسران در کاربرد فعل مرکب وجود دارد؟ (۵) با بالا رفتن سن کودکان میزان کاربرد فعل مرکب گذرا و ناگذر چگونه است؟ (۶) چه تفاوتی بین دختران و پسران در کاربرد فعل مرکب گذرا و ناگذر وجود دارد؟

۲. مروری بر مطالعات گذشته

در این بخش ابتدا نظریه‌ها و الگوهای غالب در مطالعات فعل مرکب معرفی شده است و سپس براساس اهداف پژوهش حاضر به معرفی برخی پژوهش‌های مرتبط می‌پردازیم.

۱.۲ نظریه‌ها و الگوهای اصلی در مطالعات فعل مرکب

دستورنویسان و زبان‌شناسان فارسی درباره فعل مرکب، نظرات گوناگونی دارند. در این بخش تلاش می‌شود پاره‌ای از برجسته‌ترین آراء صاحب‌نظران در زمینه فعل مرکب در زبان فارسی معرفی و به‌اختصار بررسی شود.

ناتل خانلری (۱۳۵۱) در کتاب *دستور زبان فارسی*، با معرفی سه نوع فعل ساده، پیشوندی و مرکب، فعل مرکب را چنین تعریف می‌کند: «فعل مرکب فعلی است که از دو کلمه مستقل ساخته شده است که کلمه اول اسم یا صفت است و تغییر نمی‌کند؛ یعنی صرف نمی‌شود و کلمه دوم، فعلی است که تصریف می‌شود و آن را هم کرد می‌نامیم». مجموع این کلمات معنای واحدی را می‌رساند و هر یک معنای مستقلی ندارند.

مشکوه‌الدینی (۱۳۶۶)، درباره فعل مرکب چنین می‌گوید: «فعل مرکب از دو سازه نحوی تشکیل می‌شود؛ یکی پایه و دیگری عنصر فعلی». او ترکیب نحوی گروه اسمی+فعل متعدی را نیز با فعل مرکب مشابه می‌داند.

دبیرمقدم (۱۳۷۶)، در مقاله «فعل مرکب در زبان فارسی»، علاوه بر تقسیم‌بندی فعل مرکب به دو نوع ترکیبی و انضمامی، معیارهایی نیز برای تشخیص این افعال بیان می‌کند. او فعل مرکب را فعلی می‌داند که از پیوند یک سازه غیرفعلی مانند اسم، صفت، قید، اسم مفعول، یا گروه حرف اضافه‌ای با یک سازه فعلی تشکیل شده است.

Karimi, 1997) بر این عقیده است که فعل مرکب در فارسی در حوزه نحو ساخته می‌شود و نه در صرف. او همچنین همواره بر جدا بودن نقش نحوی دو جزء تشکیل‌دهنده فعل مرکب تأکید داشته است. او در مقاله خود تلاش می‌کند در کنار طبقه‌بندی فعل مرکب به دو دسته دارای شفافیت معنایی و دارای معنای اصطلاحی، نشان دهد نمی‌توان مرز مشخصی میان این دو دسته تعیین کرد.

انوری و احمدی‌گیوی، در کتاب *دستور زبان فارسی* (۱۳۷۹)، نیز فعل مرکب را فعلی می‌دانند که از یک کلمه با یک فعل ساده ساخته می‌شود و در مجموع معنی واحدی را می‌رساند. آنان بر این باورند که در فعل‌های مرکب، جزء غیرصرفی معمولاً اسم یا صفت است.

طباطبائی (۱۳۸۴)، معیارهایی را بیان می‌کند که با استفاده از آنها می‌توان حریم فعل مرکب در فارسی را تعیین کرد. او فعل مرکب را متشکل از دو واژه مستقل می‌داند. واژه اول را همراه می‌نامد و واژه دوم را که فعل است، هم‌کرد. وجه مشخص هم‌کردها این است که معنای اصلی خود را از دست می‌دهند یا معنای آنها کمرنگ می‌شود.

باطنی درباره فعل مرکب دیدگاهی متفاوت دارد. او از نظر توصیفی معتقد است که این ساخت‌ها از نظر معنی، یک واحد، اما از نظر ساختمان دستوری، دو جزء با دو نوع رفتار متفاوت هستند (باطنی، ۱۳۸۱: ۷۸).

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۷

طیب‌زاده (۱۳۹۱)، بیان می‌کند که فعل مرکب به فعلی اطلاق می‌شود که از دو واژه مستقل ترکیب یافته است؛ واژه اول اسم یا صفت یا قید است و واژه دوم فعل. او نیز وجه مشخص فعل‌های هم‌کرد را این می‌داند که همه آن‌ها معنی اصلی خود را از دست می‌دهند.

در مجموع باید گفت فعل مرکب از مقوله‌های بحث‌برانگیز در دستور زبان فارسی است و در این مورد که چه زنجیره‌هایی از واژه‌ها فعل مرکب به‌شمار می‌آیند در میان دستورپژوهان اتفاق نظر نیست. به‌طور کلی می‌توان آرای زبان‌شناسان درباره فعل مرکب را به سه دیدگاه زیر طبقه‌بندی کرد:

۱.۱.۲ دیدگاه اول

پیروان دیدگاه اول، فعل مرکب را فعلی می‌دانند که از دو واژه مستقل ترکیب شده باشد؛ واژه اول اسم یا صفت یا قید است و واژه دوم فعل. مانند/ اجرا کردن، حدس زدن، پس گرفتن و .... سازه اول را همراه می‌نامند و سازه دوم را هم‌کرد. وجه مشخص فعل‌های هم‌کرد این است که معنی اصلی خود را از دست می‌دهند یا معنی‌شان کم‌رنگ می‌شود (طباطبائی، ۱۳۹۵: ۳۸۶).

۲.۱.۲ دیدگاه دوم

برحسب این دیدگاه، دو نوع فعل مرکب وجود دارد: فعل مرکب ترکیبی و فعل مرکب انضمامی.

۱.۲.۱.۲ ترکیب

ترکیبی‌ها از اضافه شدن اسم، صفت، حرف اضافه، قید و اسم مفعول به فعل ساخته می‌شوند که در بخش زیر نمونه‌هایی از آن معرفی می‌شود:

الف. صفت و فعل کمکی؛ مانند: دلخور بودن، دلخور شدن، دلخور کردن.

ب. اسم و فعل؛ مانند: بازی کردن، یاد دادن، سرما خوردن.

پ. گروه حرف‌اضافه‌ای و فعل؛ مانند: به دنیا آمدن، به یاد داشتن، از سرگرفتن

ت. قید یا قید پیشوندی و فعل؛ مانند: برانداختن، پس دادن، فرود آمدن.

ث. اسم مفعول و فعل کمکی مجهول‌ساز؛ مانند: کشته شدن، ساخته شدن.

۲.۲.۱.۲ انضمام

فعل‌های مرکب انضمامی از نظر دبیرمقدم (۱۳۷۶)، از انضمام مفعول صریح به فعل یا گروه حرف اضافه‌ای به آن به دست می‌آید.

- الف. مفعول صریح
- الف) مادر غذا را به بیچه داد.
- ب) مادر به بیچه غذا داد.
- ب. گروه حرف اضافه‌ای
- الف) ما روی زمین نشستیم.
- ب) ما زمین نشستیم.

۳.۱.۲ دیدگاه سوم

برحسب این نظر، در فارسی فعل مرکب وجود ندارد و آنچه را دیگران فعل مرکب به‌شمار می‌آورند، زنجیره‌ای است شامل متمم فعل و فعل. براساس نظریات ارائه‌شده، در این پژوهش افعال مرکب استخراج شده از گفتار کودکان از منظر دیدگاه دوم که در بخش (۲-۱-۲) معرفی شد و همچنین گذرا و ناگذر بودن افعال مرکب تحلیل و بررسی می‌شود.

۲.۲ سایر پژوهش‌ها

احدی و نیلی‌پور (۱۳۹۳)، در پژوهش خود در کودکان دوزبانه فارسی-آذری با عنوان «تصریف افعال در دوزبانه‌های دچار آسیب ویژه زبانی» به ضعف در توانمندی‌های صرفی افعال پرداخته‌اند و این موضوع را نشانه بالینی ارزشمندی در تشخیص و درمان کودکان دوزبانه دچار آسیب ویژه زبانی مطرح کردند.

جليله‌وند و دریاباری (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان «بررسی صرف زمان افعال در گفتار کودکان طبیعی فارسی زبان ۳ تا ۵ ساله»، با هدف بررسی تصریف زمان‌های آینده، حال، و گذشته و با استفاده از تکلیف تصویری صرف زمان افعال، ۱۶۰ کودک ۳-۵ ساله طبیعی فارسی‌زبان را ارزیابی کردند و به این نتیجه رسیدند که کودکان طبیعی ۳ تا ۵ ساله به ترتیب

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۹

توانایی بیشتری در تصریف زمان آینده، در مقایسه با زمان حال دارند و توانایی آنها در بیان تصریف زمان حال بیشتر از زمان گذشته است.

اسکویی و نعمت‌زاده (۱۳۹۵)، در مقاله خود با عنوان «رشد جنبه معنایی فعل در کودک فارسی‌زبان: مطالعه طولی»، با هدف بررسی فراگیری فعل، مکالمات روزمره یک کودک فارسی‌زبان را بین سنین ۲۱ تا ۴۵ ماهگی جمع‌آوری کردند. شواهد به‌دست‌آمده از پژوهش آن‌ها نشان داد که بسامد روند رشد فعل به‌لحاظ معنایی در کودک فارسی‌زبان مانند دیگر زبان‌هاست و قالب نحوی جمله در تعبیر معنای فعل به کودکان کمک می‌کند.

نیلی‌پور و همکاران (۲۰۱۳)، در پژوهش خود روی کودکان ۳ تا ۶ ساله فارسی‌زبان به این نتیجه رسیدند که افعال گذرا بیش از افعال ناگذرا در گفتار کودکان به‌کار می‌رود و کودکان تمایل بیشتری در کاربرد افعال گذرا دارند.

۳. روش پژوهش

۱.۳ جمع‌آوری داده‌ها

پژوهش حاضر پژوهشی توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری این پژوهش متشکل از نمونه‌های گفتار آزاد ۱۰۷ کودک ۵ تا ۷ ساله سالم فارسی‌زبان با تفکیک جنسیتی برابر است که از ۵ استان (تهران، اصفهان، فارس، خراسان رضوی، مازندران) به‌عنوان شرکت‌کننده پژوهش با روش تصادفی انتخاب شدند. به هر یک از آزمودنی‌ها دو دقیقه فرصت داده شد تا درخصوص موضوعات «تولد»، «مسافرت» و «کارتون مورد علاقه» صحبت کنند سپس برای تدوین پیکره گفتمان روایی کودکان، گفتار کودکان به‌صورت رایانه‌ای پیاده‌سازی شد و سپس در سامانه گفته‌نگار^۱ نشانه‌گذاری یا برچسب‌اجزای کلام شد. در این سامانه علاوه بر متن گفتار کودکان، فراداده‌هایی همچون جنس، استان، شغل و تحصیلات پدر و مادر به‌صورت کدگذاری یکتا به ثبت رسید. با توجه به اهداف پژوهش حاضر، تعداد ۸۸۹ فعل مرکب از ۱۰۷ نمونه گفتار شناسایی شد.

۲.۳ معرفی داده‌ها

در این پژوهش ۸۸۹ فعل مرکب از ۱۰۷ نمونه گفتار آزاد ۱۰۷ کودک ۵ تا ۷ سال تجزیه و تحلیل شده است. ۵۲ نمونه گفتار را پسران و ۵۵ نمونه گفتار را دختران

تولید کرده‌اند. از سوی دیگر، ۴۸ نمونه گفتار را کودکان ۵ تا ۶ سال و ۵۹ نمونه گفتار را کودکان ۶ تا ۷ سال تولید کرده‌اند. کل گفته‌ها شامل ۱۷۴۲۷ واژه است. هر واژه یکی از ۱۳ برجسب «اسم»، «جزء غیر فعلی»، «حرف اضافه»، «حرف ربط»، «شاخص»، «شبه جمله»، «صفت»، «ضمیر»، «فعل»، «فعل با خطای مطابقه»، «فعل کمکی»، «قید» یا «ممیز» خورده است. در جدول (۱)، تعداد برجسب‌های این پژوهش به ترتیب کاهشی مشاهده می‌شود.

جدول ۱. برجسب‌های اجزای کلام

تعداد	مقوله دستوری
۵۱۱۳	اسم
۴۲۹۴	فعل
۱۷۹۹	قید
۱۶۱۷	حرف اضافه
۱۱۷۸	صفت
۱۰۱۷	جزء غیر فعلی
۹۹۳	ضمیر
۸۸۹	حرف ربط
۲۴۱	فعل کمکی
۱۸۳	شبه جمله
۷۱	شاخص
۲۶	ممیز
۶	فعل با خطای مطابقه
۱۷۴۲۷	مجموع

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۱۱

از میان این واژه‌ها، ۱۷۸۷ (حدود ۱۰ درصد) واژه مرتبط با فعل مرکب هستند. واژه‌هایی که برچسب جزء غیرفعلی خورده‌اند و افعال مرتبط با این اجزاء، همگی مرتبط با فعل مرکب هستند. این واژه‌ها در مجموع ۸۸۹ فعل مرکب را تشکیل داده‌اند. در جدول (۲)، پربسامدترین اجزاء فعلی افعال مرکب آمده است (اجزایی که ۷ بار یا بیشتر تکرار داشته‌اند):

جدول ۲. پربسامدترین اجزاء فعلی افعال مرکب

شماره	فعل	تکرار
۱	کردن	۴۰۲
۲	شدن	۱۳۷
۳	دادن	۹۵
۴	زدن	۷۶
۵	داشتن	۳۴
۶	بودن	۲۹
۷	گرفتن	۲۳
۸	رفتن	۱۹
۹	آمدن	۱۷
۱۰	گذشتن	۱۱
۱۱	آوردن	۹
۱۲	کشیدن	۷

لازم به توضیح است، اجزائی که سه بار یا کمتر تکرار داشته‌اند عبارتند از: *افتادن*، *انداختن*، *بردن*، *خوردن*، *گفتن* (۳ بار)، *خواستن*، *خواندن*، *گذاشتن* (۲ بار)، *بستن*، *خریدن*، *درآوردن*، *دیدن*، *رسیدن*، *ریختن*، *ماندن*، *چرخیدن* (۱ بار) که در جدول (۲) بیان نشده است.

کاربرد اجزاء فعلی در ابرواژه شکل (۱) نمایش داده شده است. اندازه بزرگ‌تر به معنی کاربرد بیشتر آن جزء است.

شکل ۱. ابرواژه اجزای فعلی

در جدول (۳)، پرتکرارترین اجزاء غیرفعلی (تکرار ۱۰ بار یا بیشتر) آمده است.

جدول ۳. پرتکرارترین اجزاء غیرفعلی

شماره	جزء غیرفعلی	تکرار
۱	بازی	۱۰۷
۲	نشان	۵۹
۳	باز	۳۵
۴	دوست	۳۳
۵	یاد	۳۲
۶	سوار	۲۸
۷	درست	۲۴

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۱۳

شماره	جزء غیر فعلی	تکرار
۸	پیدا	۲۳
۹	تمام	۲۲
۱۰	بیدار	۲۰
۱۱	قایم	۱۵
۱۲	خوش	۱۴
۱۳	نگاه	۱۳
۱۴	دعوا	۱۲
۱۵	استراحت	۱۱
۱۶	فکر	۱۱
۱۷	پاره	۱۱

لازم به توضیح است، اجزائی که کمتر از ۱۰ بار تکرار داشته‌اند در جدول (۳) بیان نشده است، این اجزا عبارتند از: بلند، بلند (۹ بار)، کار، گریه، گوش (۸ بار)، خراب، چیز (۷ بار)، تبدیل، خواب، فرار، کمک (۶ بار)، اذیت، درد، زندگی، گم (۵ بار)، آتش، انجام، تعریف، حال، دعوت، روشن، زیارت، سر، صدا، عوض، پا، پهن، کوتاه، گول (۴ بار)، تاب‌بازی، تار، تصمیم، تولد، حل، دل، راه، شروع، فشار، مسابقه، مسخره، نجات، نقاشی، نیش، هل، پیاده (۳ بار)، آزاد، آماده، اجازه، اصرار، باد، ترک، تُف، جلو، حاضر، حرف، خاموش، خیر، خوب، درس، دعا، دور، راست، رد، سرسره‌بازی، سواری، سورپرایز، فوت، قل، متوجه، مسواک، معذرت‌خواهی، وصل، پر، پرواز، چنگ، گرم، گچ، گچ، گیر (۲ بار)، آرام، آموزش، آویزان، اجاره، احتیاج، ادا، اشکال، اعتماد، بار، باندپیچی‌شده، بر، برآورده، برش، بزرگ، بغل، بهم، به‌هم، بوق، بیرون، تزیین، تعجب، تمرین، تکان، تیکه، جدا، جرئت، جواب، جیغ، حلقه، حواس، خداحافظی، خرید، خریدن، داد، داغون، دروغ، دست، دنبال، راضی، زور، ساکت، سرخ، سعی، شکار، صبر، صحبت، طوری، عمل، عکس، غرق، فرصت، فشغشه‌بازی، قایق‌سواری، قدم، قرار، قرض، له، لیس، مجبور، مردن، مزاحم، مشت، موفق، نابود، ناخن، نشسته، نفس، نقشه، همراه، پیش، چرخ، چسب، چشم، چهارم، چپه، چیزی، کج، کله‌ملق، کمین، گاز، و گرسنه (۱ بار)

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۱۵

در جدول (۵)، نوع متغیرهای مستقل و وابسته در هر پرسش و آزمون انتخابی برای آن پرسش نشان داده شده است. انتخاب آزمون مناسب مطابق با الگوی معرفی شده (Loerts et al., 2020) انجام شده است. مشخص است که برای پنج پرسش از آزمون (Pearson Chi square) و برای یک پرسش از آزمون (Kendall's tau) استفاده شده است. همه تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ در سیستم عامل ویندوز ۱۰ انجام شده است.

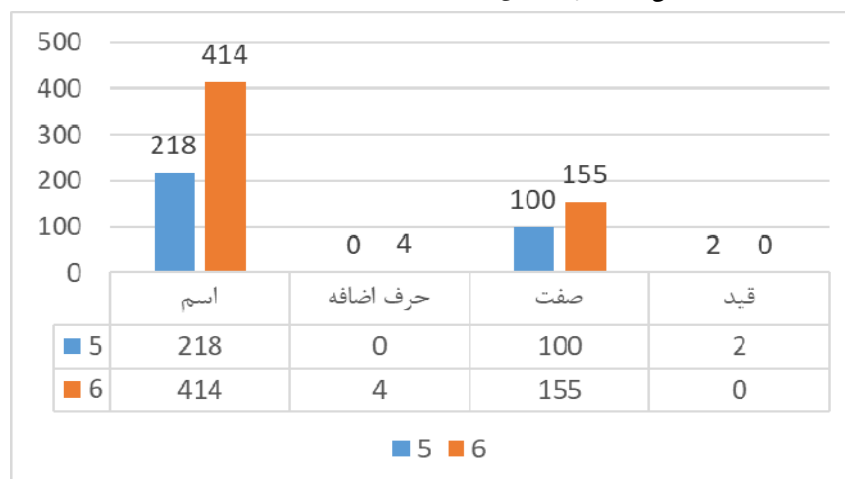
۱.۳.۳ پرسش اول: رابطه سن و نوع جزء غیرفعلی فعل مرکب

در جدول (۵)، تعداد هر نوع جزء غیرفعلی در دو گروه سنی ۵ و ۶ سال دیده می‌شود. در ردیف مربوط به هر گروه سنی، تعداد هر نوع جزء غیرفعلی، درصد استفاده از آن نوع در آن گروه سنی، درصد استفاده از آن نوع نسبت به کل استفاده از آن نوع جزء غیرفعلی و درصد استفاده از آن نوع نسبت به کل استفاده از فعل مرکب آمده است.

جدول ۵. نوع جزء غیرفعلی در دو گروه سنی ۵ و ۶

مجموع	نوع جزء غیرفعلی				تعداد	سن	درصد در سن	درصد در نوع	درصد از کل
	اسم	حرف اضافه	صفت	قید					
۳۲۰	۰	۱۰۰	۲	۲۱۸	۵	%۶۸.۱	%۳۴.۵	%۲۴.۴	
%۱۰۰.۰	%۰.۰	%۳۱.۳	%۰.۶						
%۳۵۸	%۰.۰	%۳۹.۲	%۱۰۰.۰						
%۳۵۸	%۰.۰	%۱۱.۲	%۰.۲	۴۱۴	۶	%۷۲.۳	%۶۵.۵	%۴۶.۴	
۵۷۳	۴	۱۵۵	۰						
%۱۰۰.۰	%۰.۷	%۲۷.۱	%۰.۰						
%۶۴.۲	%۱۰۰.۰	%۶۰.۸	%۰.۰						
%۶۴.۲	%۰.۴	%۱۷.۴	%۰.۰						
۸۹۳	۴	۲۵۵	۲	۶۳۲	مجموع	%۷۰.۸	%۱۰۰.۰	%۷۰.۸	
%۱۰۰.۰	%۰.۴	%۲۸.۶	%۰.۲						
%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰						
%۱۰۰.۰	%۰.۴	%۲۸.۶	%۰.۲						

جدول (۵) در شکل (۳) نیز نمایش داده شده است.

شکل ۳. نوع جزء غیرفعلی در دو گروه سنی ۵ و ۶

براساس اطلاعاتی که در شکل (۳) آمده است آزمون خی دو برای بررسی معنی داری رابطه بین سن و نوع جزء غیرفعلی فعل مرکب انجام شد. نتیجه این آزمون نشان می دهد که بین این دو متغیر رابطه معنی داری وجود ندارد ($p = 0.056$) و نمی توان ادعا کرد که با افزایش سن استفاده از یک نوع جزء غیرفعلی افزایش یا کاهش پیدا می کند. براساس نظر نلسون (۱۹۷۳) و کریستال (۱۹۹۷)، عنصر واژگانی اسم، نسبت به سایر اجزای کلام دارای بیشترین بسامد در تولیدات کودکان است، بنابراین در این پژوهش نیز کودکان از عنصر واژگانی اسم به عنوان جزء غیرفعلی بیشتر استفاده کرده اند ولی با افزایش سن تعداد اسامی استفاده شده بیشتر است که این نشان می دهد دایره واژگانی کودک ۶ ساله نسبت به ۵ ساله افزایش یافته است.

۲.۳.۳ پرسش دوم: رابطه سن و نوع فعل مرکب

در جدول (۶)، تعداد استفاده شده از هر نوع فعل (ترکیبی و انضمامی) در دو گروه سنی ۵ و ۶ سال دیده می شود. در ردیف مربوط به هر گروه سنی، تعداد هر نوع فعل، درصد استفاده از آن فعل در آن گروه سنی، درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از آن نوع فعل و درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از فعل مرکب آمده است. در مجموع، استفاده از فعل مرکب در گروه سنی ۶ سال بیش از گروه سنی ۵ سال

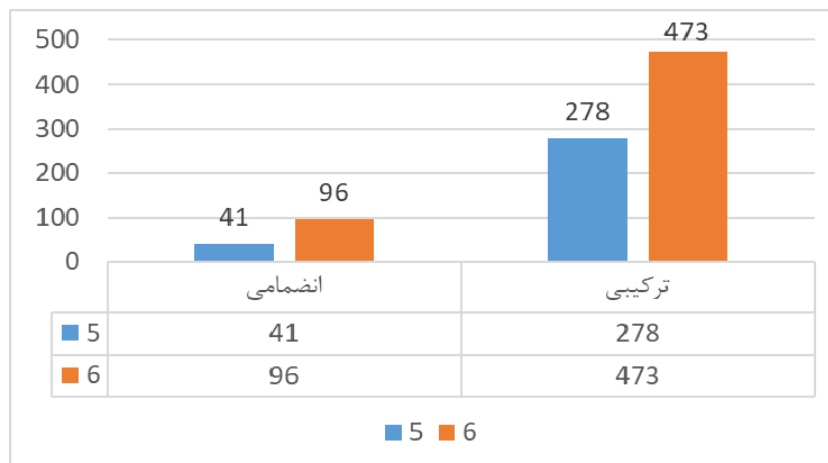
بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۱۷

بوده است. همچنین استفاده از نوع فعل ترکیبی در هر دو گروه سنی بیشتر از فعل انضمامی بوده است.

جدول ۶. نوع جزء غیرفعلی در دو گروه سنی ۵ و ۶

مجموع	نوع فعل		تعداد	سن
	انضمامی	ترکیبی		
۳۱۹	۴۱	۲۷۸	تعداد	۵
%۱۰۰.۰	%۱۲.۹	%۸۷.۱	درصد از سن	
%۳۵.۹	%۲۹.۹	%۳۷.۰	درصد از نوع فعل	
%۳۵۹	%۴.۶	%۳۱.۳	درصد از کل	۶
۵۶۹	۹۶	۴۷۳	تعداد	
%۱۰۰.۰	%۱۶.۹	%۸۳.۱	درصد از سن	
%۶۴.۱	%۷۰.۱	%۶۳.۰	درصد از نوع فعل	مجموع
%۶۴.۱	%۱۰.۸	%۵۳.۳	درصد از کل	
۸۸۱	۱۳۷	۷۵۱	تعداد	
%۱۰۰.۰	%۱۵.۴	%۸۴.۶	درصد از سن	
%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	درصد از نوع فعل	
%۱۰۰.۰	%۱۵.۴	%۸۴.۶	درصد از کل	

جدول (۶) در شکل (۴) نیز نمایش داده شده است.

شکل ۴. نوع جزء غیرفعلی در دو گروه سنی ۵ و ۶

اما نتیجه آزمون خبی دو برای بررسی معنی داری رابطه بین سن و نوع فعل مرکب استفاده شده نشان می دهد که بین این دو متغیر رابطه معنی داری وجود ندارد ($p = 0.039$) و نمی توان ادعا کرد که با افزایش سن استفاده از یک نوع فعل مرکب افزایش یا کاهش می یابد. همانطور که در شکل (۴) مشاهده می کنیم، با افزایش سن میزان استفاده از فعل مرکب ترکیبی به دلیل افزایش دایره واژگانی بیشتر می شود و از سوی دیگر، به دلیل رشد شناختی کودک و درک او از مفاهیم انتزاعی در گروه سنی ۶ سال نیز شاهد افزایش قابل قبولی از استفاده فعل مرکب انضمامی هستیم.

۳.۳.۳ پرسش سوم: رابطه سن و فاصله بین اجزای فعل مرکب

برای بررسی فاصله بین اجزای فعل مرکب در این پژوهش چهار سطح ۱، ۲، ۳ و ۴ در نظر گرفته شده است. یک به معنی این است که فعل بلافاصله بعد از جزء غیرفعلی آمده است مانند درست کرد و در زد (در دو مورد، جزء غیرفعلی بعد از فعل آمده است: جلوزدن در می زنه جلو و جلو افتادن در می افتن جلو). دو به معنی یک فاصله بین دو جزء است مانند سوارشدن در سوار ماشین شدیم و به همین ترتیب برای سه (مانند در زدن در در با لنگر می زنه) و چهار (مانند بازی کردن در بازی هم بعضی موقع ها می کنیم).

در جدول (۷)، فاصله بین اجزای فعل مرکب در دو گروه سنی ۵ و ۶ سال دیده می شود. در ردیف مربوط به هر گروه سنی، مقدار فاصله، درصد استفاده از آن مقدار

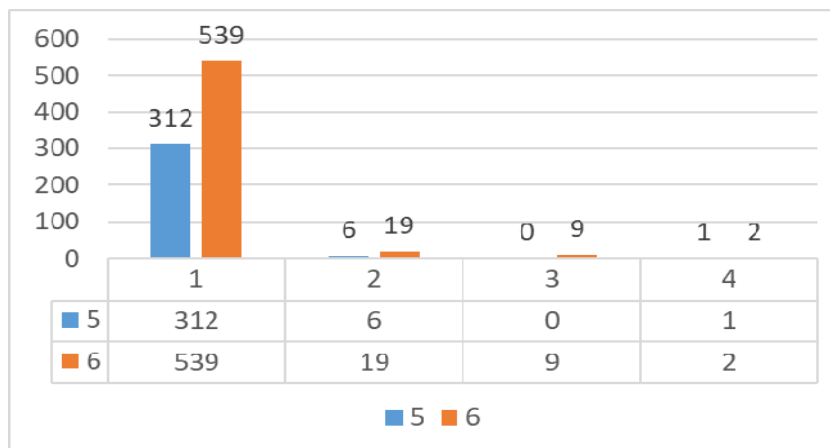
بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۱۹

فاصله در آن گروه سنی، درصد استفاده از آن مقدار فاصله نسبت به کل استفاده از آن مقدار فاصله و درصد استفاده از آن مقدار فاصله نسبت به کل استفاده از فعل مرکب آمده است. در مجموع، به نظر می‌رسد گروه سنی شش سال بیش از گروه سنی پنج سال تمایل به فاصله انداختن بین دو جزء فعل دارد.

جدول ۷. فاصله بین اجزای فعل مرکب در دو گروه سنی ۵ و ۶ سال

مجموع	فاصله				تعداد	سن	مجموع
	۴	۳	۲	۱			
۳۱۹	۱	۰	۶	۳۱۲	تعداد	۵	سن
%۱۰۰.۰	%۰.۳	%۰.۰	%۱.۹	%۹۷.۸	درصد از سن		
%۳۶.۰	%۳۳.۳	%۰.۰	%۲۴.۰	%۳۶.۷	درصد از فاصله		
%۳۵.۹	%۰.۱	%۰.۰	%۰.۷	%۳۵.۱	درصد از کل	۶	مجموع
۵۶۹	۲	۹	۱۹	۵۳۹	تعداد		
%۱۰۰.۰	%۰.۴	%۱.۶	%۳.۳	%۹۴.۷	درصد از سن		
%۶۴.۱	%۶۶.۷	%۱۰۰.۰	%۷۶.۰	%۶۳.۳	درصد از فاصله		
%۶۴.۱	%۰.۲	%۱.۰	%۲.۱	%۶۰.۷	درصد از کل	مجموع	سن
۸۸۸	۳	۹	۲۵	۸۵۱	تعداد		
%۱۰۰.۰	%۰.۳	%۱.۰	%۲.۸	%۹۵.۸	درصد از سن		
%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	درصد از فاصله		
%۱۰۰.۰	%۰.۳	%۱.۰	%۲.۸	%۹۵.۸	درصد از کل		

جدول (۷) در شکل (۵) نیز نمایش داده شده است.

شکل ۵. فاصله بین اجزای فعل مرکب در دو گروه سنی ۵ و ۶ سال

برای سنجش رابطه سن و فاصله بین اجزای فعل مرکب از آزمون تای کندال استفاده شد. نتیجه این آزمون نشان می‌دهد که رابطه معنی‌داری بین سن و فاصله بین اجزای فعل مرکب وجود دارد، سطح معنی‌داری کمتر از ۰.۰۵، ($p = 0.05$) باتوجه به شکل (۵)، این یعنی تمایل به فاصله‌انداختن بین اجزای فعل مرکب در گروه سنی شش سال به شکل معناداری بیش از گروه سنی پنج سال است.

۴.۳.۳ پرسش چهارم: رابطه جنسیت و نوع فعل مرکب

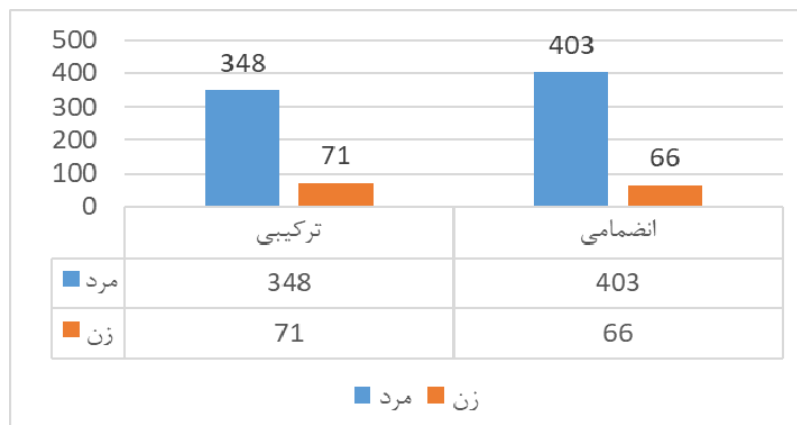
در جدول (۸)، تعداد استفاده‌شده از هر نوع فعل (ترکیبی و انضمامی) در دو جنسیت پسر و دختر دیده می‌شود. در ردیف مربوط به هر نوع جنسیت، تعداد هر نوع فعل، درصد استفاده از آن فعل در آن نوع جنسیت، درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از آن نوع فعل و درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از فعل مرکب آمده است.

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۲۱

جدول ۸. تعداد افعال ترکیبی و انضمامی در دو جنسیت پسر و دختر

مجموع	نوع فعل		تعداد	جنسیت
	انضمامی	ترکیبی		
۴۱۹	۷۱	۳۴۸	تعداد	پسر
%۱۰۰.۰	%۱۶.۹	%۸۳.۱	درصد از جنسیت	
%۴۷.۲	%۵۱.۸	%۴۶.۳	درصد از نوع فعل	
%۴۷.۲	%۸.۰	%۳۹.۲	درصد از کل	
۴۶۹	۶۶	۴۰۳	تعداد	دختر
%۱۰۰.۰	%۱۴.۱	%۸۵.۹	درصد از جنسیت	
%۵۲.۸	%۴۸.۲	%۵۳.۷	درصد از نوع فعل	
%۵۲.۸	%۷.۴	%۴۵.۴	درصد از کل	
۸۸۸	۱۳۷	۷۵۱	تعداد	مجموع
%۱۰۰.۰	%۱۵.۴	%۸۴.۶	درصد از جنسیت	
%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	%۱۰۰.۰	درصد از نوع فعل	
%۱۰۰.۰	%۱۵.۴	%۸۴.۶	درصد از کل	

جدول (۸) در شکل (۶) نیز نمایش داده شده است.

شکل ۶. تعداد افعال ترکیبی و انضمامی در دو جنسیت پسر و دختر

اما نتیجه آزمون خی دو برای بررسی معنی داری رابطه بین جنسیت و نوع فعل مرکب استفاده شده نشان می دهد که بین این دو متغیر رابطه معنی داری وجود ندارد ($p = 0.207$) و نمی توان ادعا کرد که با تغییر جنسیت استفاده از یک نوع فعل مرکب افزایش یا کاهش می یابد. همانطور که در شکل (۶) مشاهده می شود، در مجموع، استفاده از فعل مرکب در دو گروه به هم نزدیک است گرچه در میان دختران کمی بیش تر است.

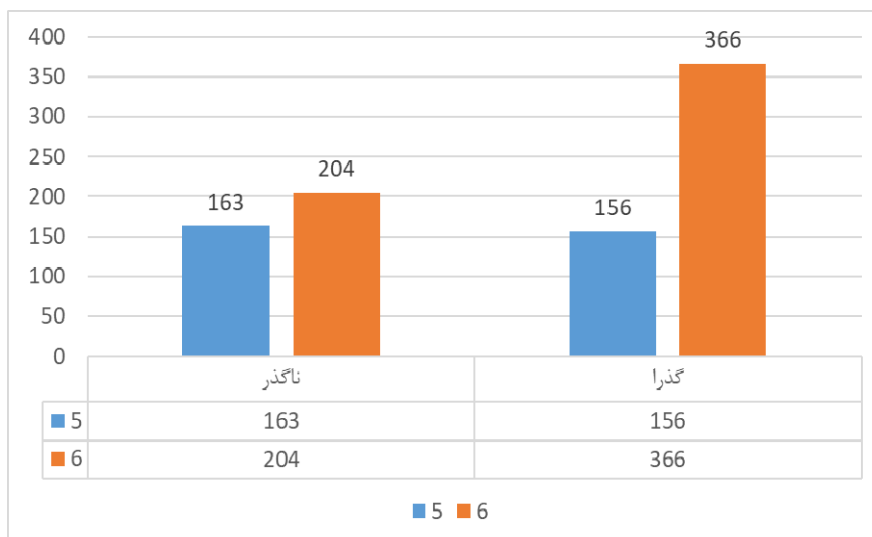
۵.۳.۳ پرسش پنجم: رابطه سن و گذرایی فعل

در جدول (۹)، تعداد استفاده شده از هر نوع فعل (گذرا و ناگذر) در دو گروه سنی ۵ و ۶ سال دیده می شود. در ردیف مربوط به هر گروه سنی، تعداد هر نوع فعل، درصد استفاده از آن فعل در آن گروه سنی، درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از آن نوع فعل و درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از فعل مرکب آمده است.

جدول ۹. تعداد افعال گذرا و ناگذر در دو گروه سنی ۵ و ۶

مجموع	نوع گذرایی					
	گذرا	ناگذر				
۳۱۹	۱۳۶	۱۸۳	تعداد	۵	سن	
%۱۰۰.۰۰	%۴۲.۶۴	%۵۷.۳۶	درصد از سن			
%۳۵.۹۰	%۱۵.۲۹	%۴۹.۸۶	درصد از نوع فعل			
%۳۵.۹۰	%۱۵.۲۹	%۲۰.۵۸	درصد از کل			
۵۷۰	۳۶۶	۲۰۴	تعداد	۶		سن
%۱۰۰.۰۰	%۶۴.۱۵	%۳۵.۸۵	درصد از سن			
%۶۴.۱۰	%۷۰.۰۵	%۵۵.۵۸	درصد از نوع فعل			
%۶۴.۱۰	%۴۱.۱۶	%۲۲.۹۴	درصد از کل			
۸۸۹	۵۲۲	۳۶۷	تعداد	مجموع		
%۱۰۰.۰۰	%۵۱.۹۸	%۴۸.۰۲	درصد از سن			
%۱۰۰.۰۰	%۱۰۰.۰۰	%۱۰۰.۰۰	درصد از نوع فعل			
%۱۰۰.۰۰	%۵۸.۶۶	%۴۱.۳۴	درصد از کل			

جدول (۹) در شکل (۷) نیز نمایش داده شده است.

شکل ۷. تعداد افعال گذرا و ناگذر در دو گروه سنی ۵ و ۶

نتیجه آزمون خی دو برای بررسی معنی داری رابطه بین سن و گذرای فعل استفاده شده نشان می دهد که بین این دو متغیر رابطه معنی داری وجود دارد ($p = 0.047$) و می توان ادعا کرد که با افزایش سن استفاده از یک نوع فعل مرکب (گذرا یا ناگذر) افزایش یا کاهش می یابد. براساس شکل (۷)، مشخص است که با بالا رفتن سن کودکان میزان استفاده از فعل مرکب گذرا بیشتر می شود.

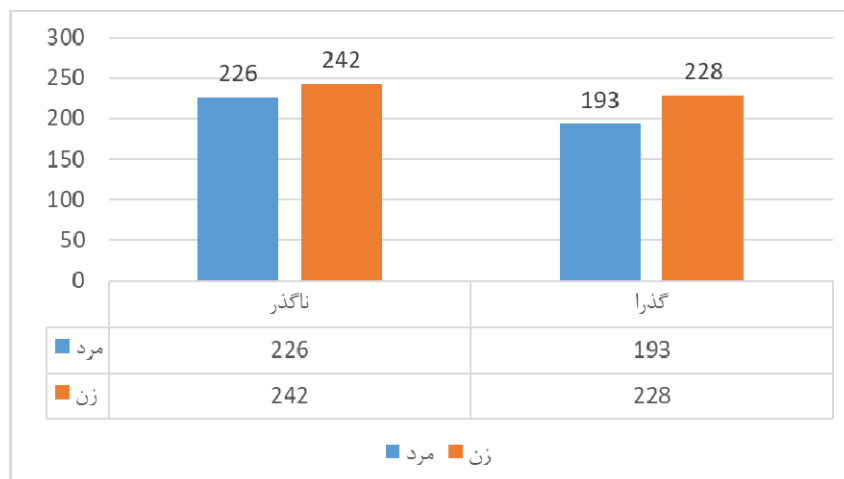
۶.۳.۳ پرسش ششم: رابطه جنسیت و گذرای فعل

در جدول (۱۰)، تعداد استفاده شده از هر نوع فعل (گذرا و ناگذر) در دو جنسیت دختر و پسر دیده می شود. در ردیف مربوط به هر نوع جنسیت، تعداد هر نوع فعل، درصد استفاده از آن فعل در آن نوع جنسیت، درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از آن نوع فعل و درصد استفاده از آن فعل نسبت به کل استفاده از فعل مرکب آورده شده است. در مجموع استفاده از فعل مرکب گذرا و ناگذر در هر دو گروه نسبت تقریباً یکسانی دارد.

جدول ۱۰. رابطه جنسیت و گذرای فعل

مجموع	نوع فعل		تعداد	جنسیت
	گذرا	ناگذر		
۴۱۹	۱۹۳	۲۲۶	تعداد	پسر
%۱۰۰.۰۰	%۴۶.۱۰	%۵۳.۹۰	درصد از جنسیت	
%۴۷.۲۰	%۴۶.۰۰	%۴۸.۳۰	درصد از نوع فعل	
%۴۷.۲۰	%۲۱.۷۰	%۲۵.۵۰	درصد از کل	دختر
۴۷۰	۲۲۸	۲۴۲	تعداد	
%۱۰۰.۰۰	%۴۸.۴۰	%۵۱.۶۰	درصد از جنسیت	
%۵۲.۸۰	%۵۴.۰۰	%۵۱.۷۰	درصد از نوع فعل	مجموع
%۵۲.۸۰	%۲۵.۶۰	%۲۷.۳۰	درصد از کل	
۸۸۹	۴۲۰	۴۶۸	تعداد	
%۱۰۰.۰۰	%۴۷.۳۰	%۵۲.۷۰	درصد از جنسیت	مجموع
%۱۰۰.۰۰	%۱۰۰.۰۰	%۱۰۰.۰۰	درصد از نوع فعل	
%۱۰۰.۰۰	%۴۷.۳۰	%۵۲.۷۰	درصد از کل	

جدول (۱۰) در شکل (۸) نیز نمایش داده شده است.

شکل ۸. رابطه جنسیت و گذرای فعل

اما نتیجه آزمون خی دو برای بررسی معنی داری رابطه بین جنسیت و نوع فعل مرکب استفاده شده نشان می دهد که بین این دو متغیر رابطه معنی داری وجود ندارد ($p = 0.486$) و

بررسی ساختار فعل مرکب در گفتار کودکان سالم ۵ تا ۷ ... (پریسا بخشنده و دیگران) ۲۵

نمی‌توان ادعا کرد که با تغییر جنسیت استفاده از یک نوع فعل مرکب گذرا یا ناگذر افزایش یا کاهش می‌یابد.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش ۸۸۹ فعل مرکب از ۱۰۷ نمونه گفتار کودکان ۵ تا ۷ سال بررسی شد. براساس اهداف پژوهش «نوع فعل مرکب»، «سن» و «جنسیت» کانون توجه قرار گرفت. به همین منظور، فعل مرکب از نظر «ترکیبی یا انضمامی» و نیز «گذرا یا ناگذر» بررسی و مشخص شد که میزان استفاده از فعل مرکب ترکیبی در هر دو گروه سنی بیشتر از انضمامی است و از سوی دیگر با بالا رفتن سن کودک میزان استفاد از فعل مرکب گذرا بیش‌تر می‌شود و رابطه معنی‌داری بین بالا رفتن سن و میزان استفاده از فعل مرکب گذرا وجود دارد. از آنجاییکه فعل گذرا، فعلی است که نتیجه عمل آن در نهاد باقی نمی‌ماند و از آن می‌گذرد و به مفعول می‌رسد با نوعی پیچیدگی نحوی مواجهیم بنابراین با رشد زبانی و افزایش سن کودک، استفاده از ترکیبات نحوی پیچیده‌تر در گفتار آنها مشاهده می‌شود. با بالا رفتن سن کودک، رشد زبانی وی افزایش می‌یابد و این رشد زبانی هم‌سو با رشدشناختی است بنابراین کودک با استفاده از ساختارهای گوناگون نحوی تمایل بیش‌تری برای توصیف جزئیات رویدادها دارد بنابراین از قیدها، صفت‌ها و گروه‌های نحوی بیش‌تری استفاده می‌کند که این امر باعث می‌شود در پاره‌ای از موارد میان جزغیرفعلی و فعل فاصله بیافتد.

پی‌نوشت‌ها

۱. سامانه گفته‌نگار به نشانی اینترنتی www.goftehnegar.com، با استفاده از زبان برنامه‌نویسی PHP و چارچوب نوشته شده است و برای پوسته آن از JavaScript استفاده شده است هم‌چنین پایگاه داده‌های نرم‌افزار MySQL است. این سامانه برای انجام رساله دکتری به سفارش پریسا بخشنده سرمایه‌گذاری شده است.

کتاب‌نامه

احدی، ح.، نیلی‌پور، ر.، روشن، ب.، عشایری، ح. و جلالی، ش. (۱۳۹۳). «تصرف افعال در دوزبانه‌های دچار آسیب ویژه زبانی». شنوایی شناسی، دوره ۲۳. شماره ۱. ۶۹-۶۲.

انوری، حسن و حسن احمدی گیوی. (۱۳۷۹). *دستور زبان فارسی*. ج ۲. چاپ هجدهم. تهران: فاطمی. باطنی، محمدرضا. (۱۳۸۱). *توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی*. تهران: امیرکبیر. دبیرمقدم، محمد. (۱۳۷۶). «فعل مرکب در زبان فارسی». *مجله زبان‌شناسی*. سال دوازدهم. ۲۳ و ۲۴: ۴۴-۱۸.

دریاباری، ملیحه و همکاران. (۱۳۹۴). «بررسی صرف زمان افعال در گفتار کودکان طبیعی فارسی زبان ۳ تا ۵ ساله». *نشریه اختلالات ارتباطی گفتار و زبان*، سال چهارم شماره ۱. طاهری اسکویی و همکاران. (۱۳۹۵). «رشد جنبه معنایی فعل در کودک فارسی زبان: مطالعه طولی». *پژوهشکده علوم شناختی، گروه زبان‌شناسی شناختی*. تابستان ۱۳۹۵، دوره ۱۷، شماره ۲: ۱۱۶-۱۰۶.

طباطبائی، علاءالدین. (۱۳۸۴). «فعل مرکب در زبان فارسی». *نامه فرهنگستان*. شماره پیاپی ۲۶: ۳۴-۲۶. طباطبائی، علاءالدین. (۱۳۹۵). *فرهنگ توصیفی دستور زبان فارسی*. تهران: فرهنگ معاصر. طیب‌زاده، امید. (۱۳۹۱). *دستور زبان فارسی براساس نظریه گروه‌های خودگردان در دستور وابستگی*. تهران: نشر مرکز.

مشکوه‌الدینی، مهدی. (۱۳۶۶). *دستور زبان فارسی بر پایه نظریه گشتاری*. مشهد: دانشگاه فردوسی. ناتل‌خانلری، پرویز. (۱۳۸۸/۱۳۵۱). *دستور زبان فارسی*. تهران: انتشارات توس.

- Bamberg, M., & Moissinac, L. (2003). Discourse development. In A. C. Graesser, M. A. Gernsbacher, & S. R. Goldman (Eds.), *Handbook of discourse processes* (pp. 395-438). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Beliavsky, N. (2003). "The sequential acquisition of pronominal reference in narrative discourse". *Word*, 54, 167-189.
- Berman, R. A., & Slobin, D. I. (1994). *Relating events in narrative: A crosslinguistic developmental study*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Boudreau, D. M. (2007). Narrative abilities in children with language impairments. In R. Paul (Ed.), *Language disorders from a developmental perspective* (pp. 331-356). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bruner, J. S. (1975). "The ontogenesis of speech acts". *Journal of Child Language*, 2, 1-19.
- Dooley, R., A. & Levinsohn, S., H. (2001). *Analyzing Discourse: A Manual of Basic Concepts*, Dallas, Sill International.
- Hickmann, M. (1995). Discourse organization and the development of reference to person, space, and time. In P. Fletcher, and B. MacWhinney (Eds.), *Handbook of child language* (194-218). Oxford, UK: Blackwell.
- IBM Corp. Released (2016). IBM SPSS Statistics for Windows, Version 24.0. Armonk, NY: IBM Corp.

- Karimi, S. (1997). "Persian Complex Verbs: Idiomatic or Compositional?" *lexicology*. 3. Pp.273-318.
- Kleinknecht, E., & Beike, D. R. (2004). "How knowing and doing inform an autobiography: Relations among preschoolers' theory of mind, narrative, and event memory skills". *Applied Cognitive Psychology*, 18, 745-764.
- Levinsohn, S. H. (2015). *Self-Instruction materials on narrative discourse analysis*. Dallas: SIL International.
- Loerts, H., Lowie, W., & Seton, B. (2020). *Essential statistics for applied linguistics Using R or JASP* (2nd edition). Macmillan International Higher Education.
- Mäkinen, L., Loukusa, S., Nieminen, L., Leinonen, E., & Kunnari, S. (2014). The development of narrative productivity, syntactic complexity, referential cohesion and event content in four-to eight-year-old Finnish children. *First Language*, 34, 24-42.
- Nilipour, R., Sima shirazi, T., Afshordi, N. & Kauschke, C. (2013). "Object and action naming: a study on persian-speaking children". *Iranian Rehabilitation Journal*, April, Volume 11, Number 17; Page(s) 28 To 34.
- Ravid, D., & Tolchinsky, L. (2002). Developing linguistic literacy: A comprehensive model. *Journal of child language*, 29(2), 417-447.
- Sperry, L. L., & Sperry, D. E. (1996). Early development of narrative skills. *Cognitive Development*, 11, 443-465.